

Alte Drucke

APOLOGIA || FRANCISCI || MONTANI PRO SOCIETATE || IESV IN GALLIA. || CONTRA ANTONII ARNALDI || Aduocati Parisiensis Philippicam. || Ex Gallico in ...

Richeome, Louis

Cracoviae, 1597

Caput LI.

Nutzungsbedingungen

Die Digitalisate des Francke-Portals sind urheberrechtlich geschützt. Sie dürfen für wissenschaftliche und private Zwecke heruntergeladen und ausgedruckt werden. Vorhandene Herkunftsbezeichnungen dürfen dabei nicht entfernt werden.

Eine kommerzielle oder institutionelle Nutzung oder Veröffentlichung dieser Inhalte ist ohne vorheriges schriftliches Einverständnis des Studienzentrums August Hermann Francke der Franckeschen Stiftungen nicht gestattet, das ggf. auf weitere Institutionen als Rechteinhaber verweist. Für die Veröffentlichung der Digitalisate können gemäß der Gebührenordnung der Franckeschen Stiftungen Entgelte erhoben werden.

Zur Erteilung einer Veröffentlichungsgenehmigung wenden Sie sich bitte an die Leiterin des Studienzentrums, Frau Dr. Britta Klosterberg, Franckeplatz 1, Haus 22-24, 06110 Halle (studienzentrum@francke-halle.de)

Terms of use

All digital documents of the Francke-Portal are protected by copyright. They may be downloaded and printed only for non-commercial educational, research and private purposes. Attached provenance marks may not be removed.

Commercial or institutional use or publication of these digital documents in printed or digital form is not allowed without obtaining prior written permission by the Study Center August Hermann Francke of the Francke Foundations which can refer to other institutions as right holders. If digital documents are published, the Study Center is entitled to charge a fee in accordance with the scale of charges of the Francke Foundations.

For reproduction requests and permissions, please contact the head of the Study Center, Frau Dr. Britta Klosterberg, Franckeplatz 1, Haus 22-24, 06110 Halle (studienzentrum@francke-halle.de)

urn:nbn:de:gbv:ha33-1-154864

*Societas nemi-
nem temere di-
mittit.*

quibus abundum; quos aliquando decem imò viginti integros annos Societas tolerat; vt videat, num melioris alius frugis spes affulgeat: adeò inuitta ad hoc extremum & vtcunq; asperum medicamentum descendit: tamq; amans est salutis illorum itidem hominum, ex quorum conuictu & conuersatione parum emolumenti, imò multum detrimenti quandoq; capit. Quamobrem idem semper & vbiq; es in Iesuitas, improbus videlicet criminator & sycophanta: homines enim, tuo iudicio, seducunt & fascinant, & in Societatem admittendo, & in eadem retinendo, & ex eadem dimittendo.

CAPVT LI.

Quo iure aliquis possit à votis absolui & dimitti.

Erumenimuerò fortassis aliquis te acutior & intelligentior sciscitabitur, qua conscientia dimitti & absolui queant, qui semel vota Religionis emisserunt, cum istud votum videatur iure diuino obligare, cuius vinculi nodum solus Deus, vt supremus omnium rerum Dominus expedire & dissoluere valeat. Respondeo, obligationem votorum pendere ex mente vouentis: Si quis voueat ciborum delectum more Carthusianorum, eorundem more à cibis abstinere debebit, & non vt aliorum Ordinum Religiosi, quibus alia abstinendi & ieiunandi consuetudo. Qui vota Deo in hac Societate nuncupat, id facit conuenienter voluntati & Constitutionibus Societatis: at mens & intentio Societatis hæc est, vt tamdiu votis suis obstricti maneant, quamdiu iusta causa non erit, soluendi illos votorum religione & nexu. Quare qui ita obligatur, nulla iniuria afficitur, si aut promissis stare vi adigatur,

adigatur, aut eijciatur iam depositus & deploratus: nam tali conditione venit: & *volenti non fit iniuria*: & ille, qui sine facultate aufugit, est apostata, grauissimiq; peccati reus: at qui abit iussu & mandato Generalis, iudicantis, satius esse, vt talis in seculo degat, vel ob corporis imbecillitatem, vel parentum subleuandam inopiam, publicumue bonum, vel ob aliam rationi consentaneam causam; is liber, & à votorum vinculis expeditus manet. Sed vt hoc Iesuitarum institutum conuellas, opponis, *contractus debere esse reciprocos*, L. Labeo. ff. ex quo inferis, *debere liberum relinqui discessum subditis, sicut Generali libera est dimittendi potestas.* de verb. signif.

Verum facilis est responsio. Si enim cuius arbitratu suo integrum esset Societati valedicere, non complecteretur Religiosos, sed pensionarios, iniquissima prorsus conditione. Nam postquam diuturno tempore, magnisq; sumptibus eos aluisset, educasset, & instituisset in literis; periculum esset, ne postea derepentè & hominum & facultatum subsidio orbaretur; nec de cuiusquam manendi vel abeundi voluntate quicquam certi statuere posset. Num tu hac lege conuictores reciperes? Deinde respondeo, tuam illam *Maximam* intelligi de voluntatibus, quando iam inibi res est, vt contractus ineatur: Eo enim temporis puncto oportet, vt vtrunque æqualiter, & vt sic dixerim, reciprocè sint liberae, vt vel progredi vel regredi possint, qualis reciprocatio hinc etiam reperitur. Nam Nouitius biennium in domo probationis ponit, pietatis exercitationi, & rerum cœlestium meditationi intentus; hoc temporis spatium liberam habet potestatem siue discedendi, etiam inuito Superiore, siue votis sese obstringendi, consentiente Superiore: Vice versa, liberam potestatem habet Superior, illum dimittendi, etiam inuitum, si ineptum ad Societatem iudicet; aut retinendi, non tamen sine illius consensu & nutu, si arbitretur aptum.

Z

At si

L. Iulia. ff. de
act. Empti. &
uendit.

At si velis in omni omnino contractu inesse debere illam, quam tu significas obligationem, valde hallucinaris, nesciens quid dicas. Nam Iurisperiti & experientia docent, esse aliquos, qui non vtrunque & reciproce, sed altera tantum ex parte, obligationis vinculo teneantur: & ut Lex ait: *Sicuti liberum est mandatum non suscipere: ita susceptum consumari oportet, nisi renunciatum sit. Renunciari autem ita potest, ut integrum ius mandatori reseruetur.* Pari igitur iure liberum est, nuncupare vota Religionis in Societate; sed ubi semel edita sunt, resiliere ius fasque vetant, licet penes Societatem ius sit & arbitrium absoluendi à votis, si causa iusta suppetat. Et hoc ius non modo concessum, sed & sæpius confirmatum est Societati à Christi Vicario; cui potestas condendi, rogandi, & promulgandi leges Ecclesiasticas, non secus ac Principi politico civiles. Et licet huiusmodi ius non sit commune omnibus Religionibus; non ideo tamen legi diuine repugnat: nam ut votorum nuncupatio & vinculum æqualiter omnes obligans, iuris est diuini; ita vota edita hac vel illa conditione & circumstantia proficiuntur à Iure positivo, quod in variis Religionibus, varium esse potest, accedente auctoritate & approbatione Summi Pontificis: semper tamen & ubique sanctum & rectum est. Nam Summus Ecclesie Pastor tam ius antiquum in antiquis Religiosorum familiis, quam hoc nouum in hac recens inita Iesuitarum Societate, condidit, non sine multis aliis privilegiis & immunitatibus pro varietate temporum & ordinum necessariis.

Satis superque ex his, quæ hucusque differuimus, intelligere posses, si sanæ mentis & integri cerebri esses, Iesuitas immunes esse ab illo crimine, cuius abs te insimulantur, neque iuventutem dolis & technis ad suum Ordinem pellicere, neque cum admittunt, neque cum retinent, neque cum quempiam dimittunt,

dimittunt, iniuriam irrogare: sed quia simul cum humanitate sensum omnem amisisti, teipsum in hunc labyrinthum imprudens coniecisti, & has pedicas tibi nexuisti perspicuo argumento, quod sis calumniandi & obloquendi perquam cupidus; E re tua erat silentio calumnias præterire, nominatim illam, quæ institutionem iuventutis petit: nimis enim aperta est, & tibi admodum ignominiosa. Iesuite hæc in re nimium excellunt, eorum etiam opinione, qui illis maxime aduersantur. Quare, quid quaeso, criminationibus tuis proficies? Ne hilum quidem, crede mihi: debebas potius, si cor habuisses, operam, quam Iesuite iuventuti bonis literis expoliendæ nauat, summis laudibus efferre, magnamq; tibi iusti viri opinionem conciliaffet testimonium veritatis aduersariis tuis datum: tribuisses enim Iesuitis id, quod ipsis concordibus omnium suffragiis debetur. Nimis intoleranda & nefaria calumnia est, tanta verborum asperitate Iesuitas, quasi iuventutis corruptores & seductores exagitare; conuerso enim stilo, non modò eos laudare, sed & ætatis nostræ iuventutem beatam prædicare oportebat, quod Præceptores doctrina & pietate præstantes nacta (quo vix quidquam melius homini accidit, vt sapientissimi quique iudicant) tanto cum profectu ad literariam laudem & lauream tendere possit. Nam si optabile est nasci honestis parentibus; magis expetendum est, in egregios Magistros incidere, cum ingenij educatio & formatio sit quædam generatio, eò præstantior, quò anima nobilior corpore, virtutesque, quas Præceptor tradit, præstantiores bonis caducis, quæ à parentibus accipimus. Hinc Philippus Rex Macedonum filium suum Alexandrum felicem prædicabat, non quòd Rege natus esset, sed quòd tempore Aristotelis, quodq; illo Præceptore vti liceret. Institutione & sapientia suorum Magistrorum euaserunt olim plurimi togæ belliq; artibus &

laudibus illustrissimī. Pericles quidem præceptis & institutis Anaxagorę: Alcibiades & Crito Socratis: Agefilaus Xenophontis: Philelas Archytę: Dionysius Syracusanus Platonis: Traianus Plutarchi, & alij aliorum. Verum vt improbitas & cœca mentiendi temeritas, quę te ad dicendum & scribendum, & ad institutum Ecclesię Catholicę fructuosissimum conuellendum impulit, magis elucescat; operæpretium arbitror, paucis adhuc demonstrare, Iesuitas non tantum non esse iuuentutis corruptores, vt tu dicis, sed optimos Præceptores, vt omnes probi sentiunt.

CAPVT LII.

Notæ boni Præceptoris.

Vatuor his ornamentis præditum esse oportet Præceptorem bonum & probatum: *Scientia, docendi methodo, diligentia, & pietate*, quę trium præcedentium decus est, & pretiosum monile. Scientia planè illi necessaria est; nam quomo-

L. Traditio ff.
de acq. rerum
Dom. L. si u-
niuersæ, C. de
uerb. sign.

do scientiam dabit, si non habeat: *Nemo dat, quod non habet*, ait Lex, & tuus Bartholus, suffragante experientia: & quēadmodum ignorantia omnium vitiorum fons est, ita scientia lux quædam est, quę ad virtutis iter facem præfert: De coloribus nescit disputare cœcus, neq; alium erudire. Cæterum, num hoc primo ornamento Iesuitę sint condecorati, certiùs & clariùs non cognoscetur, vt arbitror, quàm ex prælectionibus quotidianis & ex monumentis tam de Theologia Scholastica & positiua, quàm de Philosophia, Mathematica, Eloquentia, Poësi, Gramatica, recentī etiamnū Societate publicatis.

Sequitur methodus, ars, via & ratio tradendī discipli-
nas,